

“БЕКТЕМ”
Кыргыз Республикасынын
Президентинин
Талас облусундагы
ыйгарым укуктуу өкүлү
И. Дарданов
“26” 07 2023-ж

Талас облусунун 2023-2026-жылдарга туризм чөйрөсүн өнүктүрүү программасын ишке ашыруу боюнча
ИШ-ЧАРАЛАР ПЛАНЫ

№	Иш-чаралар	Жооптуу аткаруучулар	Аткаруу мөөнөттөрү	Каржылоо булактары	Эскертүү
1. Туризмди өнүктүрүү үчүн жагымдуу мыйзамдык актылар чөйрөсүн түзүү					
1	Талас облусунда туризмди өнүктүрүүнүн концепциясын иштеп чыгуу, анын негизги багыттары төмөнкүлөр болот: - өнүккөн туристтик инфраструктура; - туризмди региондордо өнүктүрүү; - экология жана туристтердин коопсуздугу; - кыргыз элинин каада-салттарынын жана маданиятынын өзгөчөлүгүнө, акыл-ой байлыгына негизделген туризм	Кыргыз Республикасынын Президентинин Талас облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлчүлүгү, Талас-дестинация жумушчу тобу Токой агенттиги, макулдашуу боюнча: туристтик ассоциациялар, эл аралык уюмдар	2023-жылдын сентябры	Республикалык бюджет менен бөкитилген каражаттардын чегинде, тартылган каражаттар, донордук каражаттар	Жаңы концепция туризм чөйрөсүн өнүктүрүүнүн узак мөөнөттүү багытын аныктайт
2	Туризм чөйрөсүндө кесиптик стандарттарды иштеп чыгуу	Талас Мамлекеттик Университети Талас-дестинация жумушчу тобу	Дайыма		Бүгүнкү күндө Талас облусунда туризм чөйрөсүндө стандарттар жок

		макулдашуу боюнча: туристтик ассоциациялар, Тоо гиддеринин ассоциациясы, эл аралык уюмдар			
3	Туристтик объекттердин электрондук реестрин иштеп чыгуу	Кыргыз Республикасынын Президентинин Талас облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлчүлүгү, Талас-дестинация жумушчу тобу макулдашуу боюнча: туристтик операторлор, эл аралык уюмдар	2023-ж октябрь	Облустук жана райондук енүктүрүү фонддорунун чегинде, тартылган каражаттар, донордук каражаттар	Бул милдет аталган программанын негизги приоритеттүү багыты катары ишке ашырылат

2. Туристтик инфраструктуранын базалык компоненттерин модернизациялоо

1	“Дестинация-Талас” жумушчу тобунун ишмердүүлүгүн мыйзамдаштыруу (меморандум түзүү)	Кыргыз Республикасынын Президентинин Талас облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлчүлүгү,	2023-ж июль	Фонддордун каражаты жана долбоорлор менен	Жумушчу топтун туруктуу ишмердүүлүгү үчүн стимулдук каражат болушу шарт
2	Жергиликтүү маанидеги автомобилдик жолдорду реабилитациялоо жана жыл сайын туристтик кластерлерге алып баруучу автожолду оңдоо. Алар: Беш-Таш капчыгайы жана келге баруучу жол (Калба, Бердике Баатыр айыл өкмөттөрү) Каракол жайлоосу жана Көлтөргө баруучу жолдор (Айдаралиев, Арал, Кууганды айыл өкмөттөрү) Кен-Кол ереөнү (Долоно, Жергетал айыл өкмөттөрү), Көк-Сай өзөөнү (Көк- Сай айыл өкмөтү), Кара-Коюн	Муниципалитеттер, ЖТИлер	Жылына 2 ирээт грейдерлөө	Республикалык бюджет менен бекитилген каражаттардын чегинде, тартылган каражаттар	Туристтердин санын кебейтүү үчүн тоскоолдуктардын бири болуп жергиликтүү маанидеги автожолдордун төмөн сапаты саналат

	өзөөнү (Өзгөрүш, Ак-Дөбө, Бакай-Ата айыл өкмөттөрү) Кулан Сай (Көк-Ой айыл өкмөтү) Үрмарал-Табылгыты өзөөндөрү (Бакай-Ата, Ак-Дөбө айыл өкмөттөрү), Күмүштак (Бакай-Ата, Боо-Төрөк, Оро айыл өкмөттөрү) Жалтырак-Таш (Бакай-Ата, Өзгөрүш, Ак-Дөбө айыл өкмөттөрү)				
3	Туристтик жарнамалык программаны иштеп чыгуу жана ишкө киргизүү: - басма сөз каражаттарындагы жарнама; - радиодогу жарнама; - телекөрсөтүүдөгү жарнама; - интернеттеги жарнама; - тышкы жарнама ж.б.	УТРК-Талас Өкүлчүлүктүн басма сөз кызматы, ЖМК (макулдашуу боюнча), мобилдик компаниялар (макулдашуу боюнча)	2023-2025	Республикалык бюджет менен бекитилген каражаттардын чегинде, тартылган каражаттар	Жарнамалоо программасы төмөнкүдөй аспектилерди камтышы керек: региондордогу туризм, экология жана туристтердин коопсуздугу, кыргыз элинин каада-салттарынын жана маданиятынын өзгөчөлүгүнө, акыл-ой байлыгына негизделген туризм
3. Туризмди райондордо өнүктүрүү					
1	Региондордо (райондордо) туризмди өнүктүрүү боюнча дайыма иштөөчү кеңештерди туризм чөйрөсүндөгү бизнес-түзүмдөрдүн өкүлдөрүнүн, анын ичинде элдик кол өнөрчүлүктүн өкүлдөрүнүн катышуусу менен түзүү	Муниципалитеттер, диоспаралар, РМА	2023-ж май	Жергиликтүү бюджет менен бекитилген каражаттардын чегинде, тартылган каражаттар	Азыркы мезгилде региондордо туризм чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу органдар жок
2	Туризмди өнүктүрүүнүн төмөнкүлөрдү камтыган региондук пландарын иштеп чыгуу: - региондун өзгөчөлүктөрүн жана кызыктыруучу жерлерди;	Кыргыз Республикасынын Президентинин Талас облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлчүлүгү,	2023-ж		Региондук пландар реалдуу милдеттерди камтуу менен ушул Программанын

	<ul style="list-style-type: none"> - жергиликтүү табигый ресурстарды максимум пайдалануу; - туризмдин айылдык, экологиялык, тарыхый, элдик кол өнөрчүлүк жана башка түрлөрүн өнүктүрүү; - жол жээгиндеги инфраструктураны өнүктүрүү; - тарыхый-маданий объекттерди сактоо; - экологиялык коопсуздук ж.б. 	Талас-дестинация жумушчу тобу, РМА, муниципалитеттер			жоболоруна ылайык келиши керек
3	Региондордо кызыктыруучу объекттердин маршруттук жаңыртылган картасын иштеп чыгуу жана ишке киргизүү	РМА, муниципалитеттер, Талас-дестинация жумушчу тобу	2023-ж Июль сентябрь	жергиликтүү бюджет менен бекитилген каражаттардын чегинде	Программанын жоболорун эске алуу менен маршруттук картаны иштеп чыгуу керек
4	<p>Региондордун аймактарында тарыхый-маданий объекттердин сактыгын камсыз кылуу</p> <p>Археологиялык казуу иштерин жүргүзүү: (маданият, маалымат, спорт жана жаштар саясаты министрлиги менен биргеликте)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Талас облусунун аймагындагы эски шаар-чалдыбарлардын аймагын изилдөө (Атлах, Куль, Текабкет, Шелжи, Ак-Дебө, Ак-Коргон, Калпа-Ата, Зулпукор) 	РМА, муниципалитеттер, Талас-дестинация жумушчу тобу	2023-2025	жергиликтүү бюджет менен бекитилген каражаттардын чегинде, тартылган каражаттар	Тарыхый-маданий объекттер туристтерди тартуунун жана жергиликтүү калктын кирешелеринин булагы болуп саналат
5	<p>Элдик чыгармачылыктын кол өнөрчүлүгүн жер-жерлерде өнүктүрүү:</p> <ul style="list-style-type: none"> - жергиликтүү коомдошторго кол өнөрчүлүктүн буюмдарын 	РМА, маданият бөлүмдөрү, муниципалитеттер	Дайыма	жергиликтүү бюджет менен бекитилген каражаттардын	Бул облустук туристтик продуктуларды илгерилетүү үчүн кыйла

	чыгарууга жана аларды сатууга кемектешүү; - усталардын мыкты жетишкендиктерин елкөбүздө жана чет елдерде пропагандалоо			чегинде, тартылган каражаттар	дем бере турган чара болуп саналат
6	Айыл аймактарынын калкынын арасында туристтерди региондорго тартуу боюнча түшүндүрүү ишин дайыма еткөрүү: - позитивдүү имиджди түзүү; - үй-бүлөлөрдүн кирешелерин толуктоо; - коопсуздукту камсыздоо	РМА, муниципалитеттер	Дайыма		Талдоого ылайык экологиялык жана агрардык туризмди өнүктүрүү акыркы жылдары региондогу тургундардын кирешелерин көбөйтүүгө кемектештү
7	Муниципалитеттерде тарыхый мааниге ээ болгон аймактардын документациясын (трансформация) илгерилетүү	РМА, Кадастр, ЖӨБО, архитектура	2023-2026		Азыркы мезгилде Талас облусунун аймагындагы шаар чалдыбарлары атайын корукка алынбастан, көрүстөнгө айланып жеке менчикке берилүүдө
8	Облустун кызыктыруучу жерлеринде жана негизги туристтик объекттерде интернет тармагын тартууну жана вай-фай системасын орнотууну камсыз кылуу	Туризм департаменти, Өкүлчүлүк, муниципалитеттер, макулдашуу бонча: уюлдук операторлор	2023-ж декабрь	Жергиликтүү бюджет менен бекитилген каражаттардын чегинде, тартылган каражаттар	Азыркы мезгилде ушундай система жок
9	Үңкүр-Фест. Талас облусундагы туризмдин бир багыты катары брендинг фестивалы Өткөрүү орду: Манас Ордо, Кызыл-Жар (Таш-Арык айылындагы үңкүр), Кулан-Сай (Кек-Ой айылындагы үңкүр) Кара-Коюн (Акназаров айылындагы үңкүр)	Кыргыз Республикасынын Президентинин Талас облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлчүлүгү, Дестинация-Талас жумушчу тобу	2023-жылдын август айы	Фонддор жана демеөрчүлөрдүн жардамы менен	Таластын атын чыгаруу үчүн бренд катары жылда етүүчү фестиваль болушу шарт.

1 0	Зергер-Фест. Орто Азиядагы 751-800-жылдары зергерчиликтин енүккөн аймагы Талас болгонун айгинелеп керсөтүү үчүн эл Зергерчилик фестивалын өткерүү	Кыргыз Республикасынын Президентинин Талас облусундагы ыйгарым укуктуу екулчулугу, Дестинация-Талас жумушчу тобу	2023-жылдын сентябрь айы	Фонддор жана демөөрчулердун жардамы менен	Европа елкелерунен туристтик фирмалардын екүлдөрүн чакырып облустун туристтик потенциалын керсөтүү
1 1	Ч.Айтматовдун 95 жылдык мааракесин жогорку деңгээлде уюштуруу (жазуучунун жашоо-таржымалын, чыгармачылыгын пропагандалоо)	Айтматов райондук мамлекеттик администрациясы	2023-жыл	Фонддор жана демөөрчулердун жардамы менен	Мамлекеттик деңгээлде өткерүү боюнча иш-планга киргизилген
1 2	Талас облусунун аймагында глемпинг тибиндеги конок үйлөрдү куруу	Жеке иштеркерлер, Дестинация Талас жумушчу тобу	2023-2024-жыл	Жеке ишкерлер, өнуктүрүү фонддору	Талас облусундагы 30 койкадан ашкан мейманкана жок болгону туризмге терс таасирин тийгизүүдө. Ошол себептен токой чарбасы менен биргеликте бул маселени чечүү каралат

4. Кыргыз Республикасына туристтердин кирүү жол-жоболорун жөнөкөйлөтүү

1	Чек ара жанындагы аймактарда жайгашкан туризм объектилерине кирүү жол-жоболорун жөнөкөйлөтүү	УКМК, МЧК, Манас РМА	2023-2024	Республикалык бюджет менен бекитилген каражаттардын чегинде	Чек ара жанындагы аймактарда жайгашкан туристтик объектерге ("Атлах Ордо", М.Турдун музейи) чет өлкөлүк (коңшу Тараз шаарынан) туристтердин барып келиши
5	Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик чек арасындагы контролдук өткерүү пункттарында маалымат такталарды жайгаштыруу жана материалдык-	Кыргыз Республикасынын Президентинин Талас облусундагы ыйгарым	2024-2025	Республикалык бюджет менен бекитилген каражаттардын чегинде	Азыркы мезгилде чек арадагы өтүп жаткан жарандарга туристтик маалыматтар берилбейт

	техникалык жактан жабдуулар менен камсыздоо	укуктуу екулчулугу, МЧК, Манас РМА,			
5. Туристтердин Кыргызстанда болуусунун ишенимдүү коопсуздугун камсыздоо					
1	Тоо-лыжа базаларын ачуу (Бакай-Ата районунун аймагында Шадыкан, Акназаров, Бакай-Ата айыл өкмөттөрү), коопсуздук ченемдерин сактоо тартибин жөнгө салуучу ченемдик укуктук актыны бекитүү (тоо-лыжа трассаларынын коопсуздугу жана даярдоо, коопсуздук техникасын сактоо)	Талас облустук өзгөчө кырдаалдар боюнча башкармалыгы, Талас-Дестинация жумушчу тобу	2025-2026	Жеке ишкерлердин жана долбоорлордун каражаттарына	Азыркы учурда өлкөдө тиешелүү ченемдик укуктук документ жок
2	Асма зым аркан жолдорун орнотуу жана коопсуз пайдалануу эрежелерин иштеп чыгуу жана бекитүү (Нылды, Кара-Коюн, Беш-Таш Кек-Сай өзөөндөрү)	ӨКМдин Талас облустук башкармалыгы, Туристтик операторлор (макулдашуу боюнча)	2024-ж	Жеке ишкерлердин жана долбоорлордун каражаттарына	Азыркы учурда өлкөдө тиешелүү ченемдик укуктук документ жок
3	Куткаруучунун тоодогу кесиптик стандартын иштеп чыгуу	ӨКМдин Талас облустук башкармалыгы, Улуттук Кызыл Ай коомунун Талас филиалы, Талас-Дестинация жумушчу тобу, макулдашуу боюнча: Тоо гиддеринин ассоциациясы, Квалификацияны өнүктүрүү борбору, эл аралык уюмдар	2024-ж	Жергиликтүү бюджетте бекитилген каражаттардын алкагында, тартылган каражаттар, донордук каражаттар	Азыркы учурда кесиптик стандарттар жок
4	Чет елкелүк туристтердин болуу коопсуздугун камсыз кылуучу иштиктүү ченемдик укуктук актыны иштеп чыгуу	Талас ОИИБ, МЧК, Туризм департаменти	2024-ж	Республикалык бюджетте бекитилген каражаттардын алкагында, тартылган каражаттар, донордук каражаттар	Дүйнөлүк экономикалык форумдун маалыматтарына ылайык КРге келүүчү туристтердин коопсуздук

					деңгээли төмөнкү деңгээлде калат
6. Туризмди өнүктүрүү максатында экологиялык коопсуздукту камсыздоо					
1	Улуттук жана жаратылыш парктарын жана музей-коруктарды, анын ичинде жаныбарлар жана өсүмдүктөр дүйнөсүн коргоону камсыз кылуу	Токой чарбасы, экология башкармалыгы, РМА, макулдашуу боюнча: туристтик операторлор, эл аралык уюмдар	Дайыма	Республикалык, жергиликтүү бюджетте бекитилген каражаттардын алкагында, тартылган каражаттар, донордук каражаттар	Экологиялык туризм артыкчылыктуу багыт болуп эсептелет
2	Айлана-чөйрөгө сый-урмат менен мамиле кылууну түзүүгө багытталган социалдык роликтерди даярдоо жана телерадиоберүү каналдарында жайгаштыруу	Токойагенттиги, макулдашуу боюнча: Талас-Медиа борбору, эл аралык уюмдар	Дайыма	Республикалык, жергиликтүү бюджетте бекитилген каражаттардын алкагында, донордук каражаттар	Азыркы учурда проблемага коомдук маани бериле элек
3	Иштеп жаткан жана потенциалдуу туристтик-рекреациялык зоналардын жаратылыштык рекреациялык сыйымдуулугун баалоо методологиясын иштеп чыгуу	Кыргыз Республикасынын Президентинин Талас облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлчүлүгү, Токой чарбасы, экология башкармалыгы, УИА, макулдашуу боюнча: туристтик операторлор, эл аралык уюмдар	2024	Республикалык бюджетте бекитилген каражаттардын алкагында, тартылган каражаттар, донордук каражаттар	Азыркы учурда бул методология жок
4	Өлкөнүн туристтик кадыр-баркынын визиттик карточкасы катары ак илбирсти жана жаныбарлардын сейрек кездешүүчү башка түрлөрүн сактоо идеясын алга жылдыруу	Талас-Дестинация жумушчу тобу, Токой чарбасы, УИА, Ак илбирсти сактоо боюнча фонд (макулдашуу боюнча)	Дайыма	Республикалык бюджетте бекитилген каражаттардын алкагында, тартылган каражаттар, донордук каражаттар	Ак илбирсти жана КРдеги жаныбарлардын сейрек кездешүүчү башка түрлөрүн сактоо идеясынын айланасында дүйнөлүк коомдук резонанс түзүлдү

5	Талас-Манас-Ордо токой ичиндеги вело жана жео тур-маршрутун иштеп чыгуу (инфратүзүмүн жакшыртуу)	Талас токой чарбасы, Талас облустук экология жана техникалык көземөл башкармалыгы Дестинация Талас жумушчу тобу	2023-жылдын сентябрь айы		Таласта тур-маршруттардын түрүн көбөйтүү максаттарын көздейт
7. Эл аралык туристтик рынокто өлкөнү алга жылдыруу					
1	Кабыл алынган бренд-платформанын негизинде облустун брендин иштеп чыгуу	Талас-дестинация жумушчу тобу	2023-жылдын сентябрь	Долбоордун негизинде	Иш жүзүндө азыркы учурда облуста бренд берүү боюнча колдонмо жок
2	Талас облусунда туризм жөнүндө, анын ичинде эл аралык туристтик рынокто жайылтуу үчүн аброй жаратуучу промо-ролик түзүү	Талас-Медиа борбору	2023-жж.	Республикалык бюджетте бекитилген каражаттардын алкагында, донордук каражаттар	Азыркы учурда аброй жаратуучу промо-роликти туруктуу негизде түзүлбөй келет
3	You Tube каналына негизги максаттуу рыноктор боюнча "Pre-roll" видеоролик киргизүү	Талас-дестинация жумушчу тобу, эл аралык уюмдар (макулдашуу боюнча)	Дайыма	донордук каражаттар	Азыркы учурда You Tube каналында "Pre-roll" видеоролиги жок
4	Глобалдуу Интернет-мейкиндигине чет елkelүк блогерлердин аброй жаратуучу маалыматты жайгаштыруусу	Талас-дестинация жумушчу тобу, эл аралык уюмдар (макулдашуу боюнча)	Дайыма	Республикалык бюджетте бекитилген каражаттардын алкагында, донордук каражаттар	Бүгүнкү күнгө карата чет өлкөлүк блогерлер жайгаштырган КРдин туристтик потенциалы жөнүндө макалалар аз санда
5	Талас облусундагы туристтик операторлору менен бирдикте Жамбыл облусунда, Шымкент шаарында, Ташкент шаарында Road Show өткөрүү	Туризм департаменти, Кыргыз Республикасынын Президентинин Талас облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлчүлүгү, туристтик ассоциациялар	2024-2025-жж.	Республикалык бюджетте бекитилген каражаттардын алкагында, тартылган каражаттар, донордук каражаттар	Азыркы учурда КРде Road Show өткөрүү практикасы жок (пресс-конференция, салт-санааларды жана элдик-колдонмо өнөрдү ж.б. презентациялоо)

		(макулдашуу боюнча), эл аралык уюмдар (макулдашуу боюнча)			
6	Социалдык тармактарда туризм чейресүн өнүктүрүү үчүн кеңири масштабдуу маалыматтык компания өткөрүү (Social media marketing)	Туризм департаменти, Кыргыз Республикасынын Президентинин Талас облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлчүлүгү, туристтик ассоциациялар (макулдашуу боюнча), эл аралык уюмдар (макулдашуу боюнча)	2023-2025	Республикалык бюджетте бекитилген каражаттардын алкагында, донордук каражаттар	Социалдык тармактарда туризмди илгерилетүү платформасы жок
7	Туризм чейресүндөгү персоналга жана кесиптик билим берүүчү мекемелердин бүтүрүүчүлөрүнө теменкүдөй жалпы квалификациялык талаптарды иштеп чыгуу жана ишке киргизүү: - чет тилдерди окутуу; - окуу программаларын өркүндөтүү; - практикалык көндүмдөр системасын өркүндөтүү	ТалМУ, Талас усулдук билим берүү борбору, РБББ, туризм департаменти, макулдашуу боюнча: туристтик ассоциациялар, эл аралык уюмдар	2023 Июнь-декабрь	Республикалык бюджетте бекитилген каражаттардын алкагында, тартылган каражаттар, донордук каражаттар	Туризм чейресүндөгү бүгүнкү күндө иштеп жаткан билим берүү системасы тийиштүү натыйжа бербей жатат
8	Туристтик тармакта баштапкы окутуу жана иштөө көндүмдөрү боюнча окуу программалык модулдарды иштеп чыгуу жана ишке киргизүү	Талас-Дестинация жумушчу тобу, Талас усулдук билим берүү борбору, туристтик ассоциациялар (макулдашуу боюнча)	2023-жылдын майы	Республикалык бюджетте бекитилген каражаттардын алкагында, тартылган каражаттар, донордук каражаттар	Азыркы учурда билим берүү системасында аталган окуу программалары жок

Экономика жана регионду комплекстүү
өнүктүрүү бөлүмүнүн башчысы

Д. Саякбаев